

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 396707

Onderwerp: Programmaplan New energy made in Arnhem 2020-2030

Voorstel

1. Het programmaplan New energy made in Arnhem 2020-2030 vast te stellen.

Inleiding

Het voorliggende programmaplan New energy made in Arnhem 2020-2030 is een uitwerking van ambities uit het coalitieakkoord van 2018 en is opgesteld in samenspraak met partners uit het EmiA-netwerk. Het programma bouwt voort op de resultaten van het vorige programma, New energy made in Arnhem 2015-2020, die zijn beschreven in een aparte collegenota met raadsbrief (voortgangsrapportage New energy made in Arnhem 2015-2020). Verder is het programmaplan een concretisering van de doelen uit het Parijsakkoord en het landelijke Klimaatakkoord.

In 2050 is Arnhem onafhankelijk van fossiele brandstoffen. En in 2030 hebben we 55% minder CO2 uitstoot dan in 1990. Om deze doelen te halen zal ook in Arnhem het energieverbruik verder omlaag moeten, en een overgang van fossiele energie naar schone energie moeten worden bereikt in de gebouwde omgeving, bij bedrijven en industrie en in ons vervoer. Verder zullen we meer duurzame energie moeten gaan opwekken.

Voor de verduurzaming van de stad en de wijken zijn forse proces- en investeringsmiddelen vrijgemaakt en zijn in mei 2019 spelregels voor de besteding van het klimaatfonds vastgesteld. Hierdoor kunnen we concreet aan de slag op regionaal-, stedelijk- en wijkniveau. We nemen hierbij de regie in handen en ondersteunen inwoners en bedrijven waar nodig. Dit vraagt om een concrete richting met inspanningen, die in dit programmaplan New energy made in Arnhem (NemiA) 2020-2030 beschreven staan.

Voor de warmtetransitie in de wijken zijn in april 2019 de bijhorende koers, uitgangspunten en aanpak vastgesteld in 'De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie'. Hierin hebben we afgesproken om de energietransitie samen, eerlijk en duurzaam op te pakken en de wijken spelen daarbij een belangrijke rol. De energietransitie zien wij noodzakelijk vanuit het perspectief van de klimaatverandering, maar ook als een kans om bijvoorbeeld energiearmoede tegen te gaan en innovaties van Arnhemse bedrijven in te zetten. De acties die horen bij deze aanpak zijn in voorliggend programma onder het thema 'Gebouwde omgeving' beschreven en uitgewerkt.

Beoogd effect

- In 2050 wordt er in Arnhem geen fossiele energie meer gebruikt.
- In 2030 is de Arnhemse uitstoot van CO2 61% lager dan die van 2017 (gelijk aan ambitie Gelders Energieakkoord van 55% ten opzichte van 1990).
- In 2023 is de Arnhemse uitstoot van CO2 25% lager dan die van 2017.

Argumenten

1.1 Dit programmaplan is een uitwerking van de doelen en ambities uit het coalitieakkoord 2018-2022

In het coalitieakkoord 2018-2022 staat dat we koploper willen zijn op het gebied van duurzaamheid en daarnaast een actieve regierol willen innemen bij de warmtetransitie in de wijken.

De koploperpositie is in dit programmaplan uitgewerkt. Een koploper is een gemeente die activiteiten heeft gerealiseerd met de grootste impact ten opzichte van andere gemeenten of met de nieuwste aanpak, initiatieven of (sociale) innovaties. Koploperschap helpt in het realiseren van een opgave omdat je focus aanbrengt door keuzes te maken in wat je doet en het verhaal dat je hierover vertelt.

Kijkend naar de historie van de stad, de huidige ontwikkelingen en ambities van Arnhemse partijen en onszelf als gemeente zijn we tot de volgende drie thema's gekomen waarop we een koploperpositie willen innemen:

1. Integrale wijkaanpak
2. Duurzame mobiliteit
3. Arnhemse energie innovaties

Op deze drie thema's nemen we de regie.

In een benchmark met de steden Den Haag, Nijmegen, Breda, Enschede, Amersfoort en Haarlem is bekeken hoe ver Arnhem is richting de koploperpositie op deze thema's en wat nog nodig is om dat te bereiken. Acties die nodig zijn om de koploperpositie te bereiken zijn in het programmaplan deel 2 gemarkeerd met een gele ster.

1.2 Dit programmaplan is de koers voor de Arnhemse energietransitie op stedelijk niveau in de komende jaren.

Arnhem speelt op stedelijk en regionaal niveau een rol in de energietransitie. Dit programmaplan geeft op stedelijk niveau dé koers voor Arnhem voor de komende jaren. Het biedt ons houvast om geformuleerde energietransitie ambities te realiseren en het is een bouwsteen voor de omgevingsvisie.

In het programma staat het terugbrengen van de energietransitie gerelateerde CO2 uitstoot centraal. Het actieprogramma is opgedeeld aan de hand van vier van de thema's uit het landelijke Klimaatakkoord: Gebouwde omgeving, Mobiliteit, Bedrijven en Industrie, en Grootschalige opwek (elektriciteit). Het thema landbouw is niet meegenomen omdat deze sector minimaal aanwezig is in onze gemeente. De wijkgerichte aanpak valt onder het thema Gebouwde omgeving.

Het NemiA programma dient daarnaast als input voor het Arnhemse bod binnen de regionale energiestrategie (RES), dat in 2020 moet worden aangeleverd bij het Rijk.

1.3 Dit programma heeft ambities tot 2030, concretiseert deze in acties op de korte termijn (2023) en maakt resultaten meetbaar.

Wij hebben als Arnhem het Gelders Energieakkoord ondertekend en ons daarmee gecommitteerd aan de doelstelling om als Arnhem in 2030 55% minder CO2 uit te stoten dan in 1990. Omdat Arnhem sinds 1990 is gegroeid, is ook de energievraag en uitstoot gegroeid. Dit betekent dat we een opgave hebben van 61% CO2 reductie (572 kT) ten opzichte van 2017, om uit te komen op 55% reductie t.o.v. 1990. Deze reductie van 572 kT CO2 denken we op de volgende wijze te bereiken:

Totale reductie opgave 2030 t.o.v. 2017	61% CO2	572 kT CO2
Autonome ontwikkelingen	14%	130
(in)direct binnen actieprogramma NemiA 2030	20%	191
(in)direct binnen andere programma's Arnhem	1%	5

(in) direct buiten eigen gemeentegrens	26%	246
--	-----	-----

Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen leiden tot 130 kT van de 572 kT CO₂ reductie. Dit zijn innovaties en technologische ontwikkelingen die ervoor zorgen dat het energiegebruik efficiënter en minder wordt, en ook acties die buiten de gemeente worden ingezet. Voorbeelden hiervan zijn verduurzaming mobiliteit afkomstig van buiten Arnhem, effectievere opwekking van elektriciteit en warmte, efficiëntieverhoging van apparaten en processen en instrumentarium uit het Klimaatakkoord dat op Rijksniveau wordt ontwikkeld zoals belasting voor grote bedrijven en industrie.

Binnen Arnhemse programma's

Door beperkingen vanuit Natura 2000 en huidige wet- en regelgeving over bijvoorbeeld radar en vliegbewegingen bij vliegveld Deelen kunnen we een deel van de totale CO₂ doelstelling op dit moment niet binnen onze gemeentegrenzen realiseren. Het deel van de CO₂ reductie dat we wel (denken te) kunnen realiseren is 196 kT CO₂. Dit deel bereiken we grotendeels door de acties binnen het programmaplan (191 kT), gericht op besparen en opwekken, beschreven in deel 2 'Actieprogramma', op de thema's gebouwde omgeving, mobiliteit, bedrijven en industrie en grootschalige opwek. Verder verwachten we dat 5 kT CO₂ wordt gereduceerd binnen andere Arnhemse programma's.

Voor elke actie binnen het programma New energy made in Arnhem is een overzicht gemaakt van het doel en verwachte resultaat van de actie, de benodigde activiteiten in de tijd, de CO₂ reductie die ermee kan worden gerealiseerd en de indicatoren om de voortgang te meten. Per thema zijn de geraamde middelen en formatie aangegeven. Ook is aangegeven welke rol de gemeente het beste kan innemen, om een zo groot mogelijke impact te hebben. Dit alles maakt het realistisch en meetbaar.

Buiten gemeentegrens

Arnhem is een gemeente met een stedelijk karakter en een beperkte beschikbare ruimte in het buitengebied. Het deel van de CO₂ reductie dat nu niet binnen de Arnhemse gemeentegrenzen kan worden gerealiseerd is 246 kT. We zullen bekijken of dit deel van de opgave in de regio gerealiseerd kan worden. Binnen het proces van de regionale energiestrategie (RES), dat net gestart is, zal blijken of dit haalbaar is. Een goede regionale samenwerking is hierbij van groot belang. Het RES-proces moet leiden tot een startnotitie in januari 2020 en een concept-bod in juni 2020. Om deze reductie binnen de regio te realiseren, zijn ook capaciteit en middelen van Arnhem nodig.

1.4 Dit programma is in samenwerking met partners tot stand gekomen.

We hebben het programma vormgegeven met een diversiteit aan Arnhemse partijen. We hebben gezamenlijke werksessies gedaan, verdiepende sessies en één-op-één gesprekken gevoerd. De inhoud die we hieruit hebben opgehaald, samen met de ervaring en ontwikkelingen vanuit de voorlopers van NemiA 2030 (programma Arnhem Energiestad 2011-2014 en NemiA 2015-2020), de vastgestelde Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie (april 2019), de Kaders voor het klimaatfonds (mei 2019) en resultaten van het digipanelonderzoek, zijn gebruikt in het vormgeven van het programma.

1.5 Dit programma geeft invulling aan de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek "Oranje is het nieuwe groen" uit 2017

Vanuit het coalitieakkoord en het programmaplan is invulling gegeven aan deze aanbevelingen van de rekenkamer: 'Pak verbeterpunten op waarmee snelheid gemaakt kan worden, om de gestelde doelen te kunnen halen, waaronder:

- voldoende capaciteit
- extra aandacht en middelen
- duidelijk stappenplan met meetbare doelstellingen op korte termijn
- het partnernetwerk minder vrijblijvend inrichten
- een plan, waarbij de wijkteams leefomgeving gebruikt worden om een meer actieve houding van inwoners te stimuleren

1.6 Dit programma geeft invulling aan de moties 18M62 en 19M33

- Toegankelijk verduurzamen (18M62)
- Energietransitie voor iedere Arnhemmer (19M33)

Deze beide moties worden ingevuld door actie 2.3 'Toolbox met ondersteunend instrumentarium ontwikkelen'. Deze toolbox is gericht op verschillende doelgroepen en bevat alle regelingen die van toepassing zijn, waaronder de duurzaamheidslening en postcoderoosregeling.

Kanttekeningen en risico's

1.1 We hebben iedereen nodig om de doelen voor 2030 te bereiken

In het programma is beschreven op welk deel van de opgave de gemeente (in)directe invloed heeft, wat we aan autonome ontwikkeling verwachten en wat we van de regio vragen. Ook is aangegeven welke rol we per actie als gemeente willen nemen om zo effectief mogelijk te zijn. We kunnen dit niet alleen. We zijn afhankelijk van veel verschillende partijen en stakeholders. Als gemeente zullen we onze rollen intensief moeten blijven vervullen de komende jaren. We zijn op weg naar partnerschappen met diverse stakeholders om de samenwerking te bekrachtigen, in lijn met één van de aanbevelingen van de rekenkamer.

1.2 We zijn afhankelijk van de regio voor het bereiken van onze doelen

Zoals bij argument 1.3 is aangegeven hebben we voor 246 KT CO2 reductie nog geen acties, en willen we via de regionale energiestrategie bekijken of dit deel van de opgave binnen de regio gerealiseerd kan worden. Binnen het proces van de regionale energiestrategie, dat net gestart is, zal blijken of dit haalbaar is. Een goede regionale samenwerking is hierbij van groot belang. Het RES-proces moet leiden tot een startnotitie in januari 2020 en een concept-bod in juni 2020.

Als deze CO2 reductie niet binnen de regio kan worden behaald, zal Arnhem extra inspanningen moeten leveren, die we dan aan uw raad voorleggen.

1.3 We zijn afhankelijk van cofinanciering van andere overheden en partijen voor het bereiken van onze doelen

De structurele en incidentele middelen die binnen de MJPB beschikbaar zijn, zijn op zichzelf niet voldoende om de doelstellingen te halen. Daarom is het noodzakelijk dat zowel het rijk als de provincie fors gaan bijdragen aan de energietransitie, en dat we op projectbasis ook Europese middelen kunnen verkrijgen. De binnen Arnhem beschikbare middelen zijn een goede basis voor cofinanciering van deze overheden.

Daarnaast zullen veel partijen zoals woningbouwcorporaties, woningeigenaren, ontwikkelaars, ondernemers, de netbeheerder en marktpartijen de komende jaren volop (blijven) investeren in de energietransitie.

Financiën

Kosten

Het bestedingsperspectief en de benodigde formatie voor het uitvoeren van de acties uit deel 2 van het programmaplan zijn als volgt:

Thema	Inschatting benodigde middelen t/m 2022	FTE
Gebouwde omgeving	€ 7.500.000 (t/m 2021*)	15 (t/m 2021*)
Duurzame mobiliteit	€ 2.015.000	2
Bedrijven en industrie	€ 1.200.000	1,5
Grootschalige opwek	€ 400.000	2
Bewustwording	€ 700.000	1
Totaal	€ 11.815.000	21,5

* Voor de acties op gebouwde omgeving zijn de kosten geraamd tot en met 2021, en wordt een nieuwe inschatting van formatie en benodigde middelen in de transitievisie warmte opgenomen, die in 2021 aan de raad wordt aangeboden.

Met de middelen die beschikbaar zijn voor New energy made in Arnhem (zie hieronder bij 'dekking') en verwachte cofinanciering vanuit de EU, het rijk en de provincie achten we de in het programmaplan opgenomen doelen haalbaar. De hierboven aangegeven benodigde middelen worden gedekt door de hieronder genoemde incidentele en structurele middelen. En voor zover de huidige formatie niet toereikend is voor het uitvoeren van het programmaplan zullen structurele middelen worden ingezet om (tijdelijke) formatie in te schakelen.

Dekking

Incidentele middelen

Om de Arnhemse klimaatdoelen te halen is bij Turap-2 2018 (Raadsbrief 26 september 2018, zaaknr. 290983), op basis van het coalitieakkoord, in de Bestemmingsreserve Duurzaam Arnhem voor het klimaatfonds €10 miljoen aan middelen gereserveerd. In het voorjaar van 2019 heeft u het voorstel over de kaders voor de besteding van dit klimaatfonds geakkoord. Voorliggend programmaplan met bijbehorende begroting geeft verdere invulling aan het bestedingsperspectief van de middelen uit het klimaatfonds.

Structurele middelen

In de ontwerp MJPB 2020-2023 is, conform de Perspectiefnota, een structureel oplopend budget van 750.000 in 2019 tot €1 miljoen vanaf 2021 jaarlijks voor warmtetransitie en verduurzaming opgenomen. Vanuit dit laatstgenoemde budget is inmiddels een start gemaakt met de versterking van de formatie/ambtelijke organisatie. Daarnaast is er jaarlijks € 390.000,- aan structurele middelen voor NemiA beschikbaar.

Cofinanciering

In Europa, bij het rijk en bij de provincie Gelderland wordt beleid gevoerd dat past bij de opgaves van de New energy made in Arnhem. De inhoudelijke en financiële samenwerking met overheden is dan ook een belangrijk speerpunt in de uitvoering van dit programma en we zetten vol in op cofinanciering.

Vanuit het landelijke klimaatakkoord worden rijksbijdragen verwacht voor de energietransitie binnen gemeenten. De hoogte van deze bijdragen zijn nog niet bekend.

Daarnaast zullen veel partijen zoals woningbouwcorporaties, woningeigenaren, ontwikkelaars, ondernemers, de netbeheerder en marktpartijen de komende jaren volop (blijven) investeren in de energietransitie.

Uitvoering

We houden u jaarlijks op de hoogte van de voortgang van het programma, op inhoud (op basis van de aangegeven indicatoren) en financiën.

Iedere twee jaar zullen we deel 2 (het actieprogramma) actualiseren, naar aanleiding van de monitoring én eventuele nieuwe ontwikkelingen en kansen. Ook de geraamde kosten van de acties worden dan, indien nodig, geactualiseerd.

Voor de besteding van middelen uit het klimaatfonds zullen projectplannen worden getoetst aan de door uw raad vastgestelde kaders voor de besteding van het klimaatfonds.

Communicatie

Na het collegebesluit zijn alle partners die hebben meegewerkt aan de totstandkoming hiervan actief geïnformeerd. ArnhemAAN.nl is het communicatieplatform van dit programma.

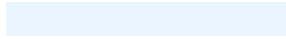
Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Raadsvoorstel
- Programmaplan New energy made in Arnhem 2020-2030
- Moties 18M62 en 19M33

Besluit van

Zaaknummer

396707

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 oktober 2019, zaaknummer 396707

gelet op artikelen 108 en 147 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Het programmaplan New energy made in Arnhem 2020-2030 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,